

Onderwerp:

Datum: 4 april 2023
Portefeuillehouder: M. Everhardt & M. Sikkes – van den Berg
Team: Beleid Samenleving
Steller: K. van der Weijden
+31 203144716
Kim.van.der.Weijden@diemen.nl

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Het programma Grip op Sociaal Domein is gestart in september 2021 en heeft een looptijd tot maart 2023. De opdracht van dit programma is om inzicht te krijgen in hoe de processen rondom uitgaven in het sociaal domein in de gemeente Diemen verlopen en de voorspelbaarheid van deze uitgaven te vergroten. Dit doen we om de benodigde zorg voor inwoners betaalbaar en beschikbaar te houden.

Het programma bestaat uit vier programmalijnen:

1. Strategisch sturen op maatschappelijke opgaven
2. Grip door data
3. Kostenbewust handelen
4. Leren en ontdekken

Het programma richt zich op het hele sociaal domein. Per programmalijn is gekozen voor een pilot op een bepaald onderdeel van het sociaal domein, bijvoorbeeld Wmo of Jeugdhulp. Het programma heeft een looptijd tot 1 maart 2023. Tijdens de commissie Sociaal op 31 januari jl. heeft het programmateam de volgende onderwerpen gepresenteerd aan de gemeenteraad:

- Waar komen we vandaan en waar staan we nu?
- De resultaten per programmalijn
- Vooruitblik vervolg

Gelijktijdig met het programma Grip op Sociaal Domein zijn de gemeenten Ouder-Amstel en Uithoorn gestart met het programma Datagedreven Sturing Sociaal Domein. Het afgelopen jaar is de gemeente Diemen waar mogelijk gezamenlijk opgetrokken met dit programma. Voor 2023 is de wens voor één gezamenlijk programma voor Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Duo+ op het gebied van datagedreven sturing. Dit is uitgewerkt in een jaarplan 2023 Datagedreven Sturing. Er wordt ingezet op het verdiepen van datagedreven werken in het sociaal domein en het verbreden naar andere domeinen. Het college heeft op 21 februari jl. het jaarplan 2023 Datagedreven Sturing vastgesteld.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, datum: 4 april 2023,

Samenvatting

Door middel van dit informatie van het college informeren wij de gemeenteraad over de opbrengsten en het vervolg van het programma Grip op Sociaal Domein. Ook is er aandacht voor de borging van de programmalijnen.

Opbrengsten Grip op Sociaal Domein

Onderstaand volgt een overzicht van de resultaten per programmalijn.

Programmalijn 1 'Strategisch sturen op maatschappelijke opgaven'

Scenario's voor de ontwikkeling van de Wmo-zorgvraag

Binnen de programmalijn 'Strategisch sturen op maatschappelijke opgaven' is een trainingstraject scenario denken doorlopen. De centrale vraag daarbij was: "Hoe ontwikkelt de zorgvraag zich voor de Wmo in Diemen?". Het doel was tweeledig. Ten eerste is het bedoeld als trainingscyclus, waarbij medewerkers getraind en gecoacht zijn om vaardig te worden in het werken met en ontwikkelen van scenario's. Ten tweede zijn de ontwikkelde scenario's gebruikt om inzicht te krijgen in de vraag wat de mogelijke ontwikkelingen betekenen voor methoden, structuur en producten van de Wmo-zorg in Diemen.

In het kader van borging is een handreiking werkwijze scenario denken opgesteld. De methode van scenario denken is toepasbaar op diverse onderwerpen in het sociaal domein en daarbuiten.

Persona's Wmo-doelgroep

Een persona is het beste te beschrijven als een fictieve, maar realistische beschrijving van de typische gebruiker of beoogd gebruiker er van een dienst of product. Hierdoor gaat de doelgroep leven en kunnen processen, zorg en ondersteuning beter op de doelgroep worden afgestemd. Het gaat om de huidige doelgroep, in het hier en nu. Persona's helpen om een verdiepingsslag te maken. Bij verdere ontwikkeling en uitwerking van strategische (beleids)keuzes op basis van de scenario's geven persona's ons meer inzicht over hoe de Wmo doelgroep hierop reageert. Daarbij geeft het inzicht over de betekenis van de scenario's voor de doelgroep. In het kader van borging is de gevolgde werkwijze vastgelegd in een draaiboek met hulpmiddelen.

Programmalijn 2 'Grip door data'

Datastrategie sociaal domein

De datastrategie bevat spelregels over hoe om te gaan met data in het sociaal domein. De acties zijn doorlopend en vormen een cyclisch proces. Het is een algemene werkwijze die voor verschillende onderwerpen en vraagstukken binnen het sociaal domein kan worden toegepast en herhaald.

Datakwaliteit Jeugd en Wmo

Op basis van de datakwaliteitsmonitor vanuit het programma van Ouder-Amstel en Uithoorn zijn we aan de slag gegaan met de datakwaliteit Jeugd en Wmo. We hebben het aantal afwijkingen in de Diemense data inzichtelijk gemaakt, een keuze gemaakt hoe we hiermee omgaan en welke acties nodig zijn.

Programmalijn 3 'Kostenbewust handelen vergroten'

Casuïstiekbespreking + handreiking

Binnen de programmalijn 'Kostenbewust handelen' zijn casuïstiekbesprekingen opgezet met medewerkers van het sociaal team en de beleidsadviseur specialistische jeugdhulp. De casuïstiekbespreking hebben tot doel om inzicht te krijgen in kostenveroorzakers en of bepaalde kosten hadden kunnen worden voorkomen. Er wordt gekeken op inhoud (ingezette interventies), maar ook op proces, procedures en eventuele perverse prikkels. Om de casuïstiekbespreking in goede banen te leiden en effectief te laten verlopen is een handreiking ontwikkeld. In deze handreiking zijn de vaste stappen van de casuïstiekbespreking beschreven. De casuïstiekbesprekingen worden voortgezet in 2023.

Profiel jeugdhulpgebruik

Dit is een overzicht met gegevens over jeugdhulpgebruik om de kosten van het geïndiceerde aanbod in beeld te brengen. Enerzijds met als doel het kostenbewustzijn vergroten, anderzijds het vaststellen van factoren waar invloed op uitgeoefend kan worden.

Virtuele prijslijst jeugdhulp

Om professionals in de uitvoering meer inzicht te geven in de kosten voor de hulp en ondersteuning die zij inzetten is een prijslijst opgesteld voor jeugdhulp interventies. Het betreft een indicatie van de kosten omdat door de financieringsvorm niet voor alle interventies de prijs per traject of per cliënt te bepalen is.

Programmalijn 4 'Leren en ontdekken'

Het doel van deze programmalijn is het stimuleren en mogelijk maken van leren en ontdekken in het sociaal domein. Het leren van andere gemeenten, onderzoeksinstituten en andere organisaties, met andere woorden, informatie van buiten naar binnen halen, valt hieronder. Dit wordt behaald door de

resultaten van de andere programmalijnen te borgen. Het faciliteren van nieuwe werkwijzen zoals scenario denken binnen de organisatie zorgt ervoor dat het leren en ontdekken van de nieuwe werkwijze gestimuleerd wordt.

Naast de opbrengsten die voortkomen vanuit de programmalijnen, zijn er ook programma-brede opbrengsten:

- *Programmatisch werken*
Met het programma is gekozen voor een programmatische aanpak waardoor het onderwerp grip in het sociaal domein in Diemen de aandacht krijgt dat het nodig heeft. Deze programmatische aanpak is relatief nieuw in het sociaal domein in Diemen en hierin zijn we nog lerend. Het vraagt een teamoverstijgende werkwijze die het integraal werken heeft bevorderd. Hierbij zijn wij op zoek gegaan naar een manier passend bij de wijze waarop we in Diemen werken. Naast de reguliere werkzaamheden van de betrokken teams is prioriteit gegeven om te werken aan de opgaven uit het programma. Bij het uitvoeren van de programmalijnen zijn de behoeften vanuit de betrokken teams als uitgangspunt genomen. Op deze manier is er draagvlak gecreëerd. Dit is een proces wat tijd en inzet vraagt mede door de vele betrokken teams en het combineren van reguliere werkzaamheden met acties uit het programma.
- *Proces van het verandertraject*
Er is een slag geslagen om te komen tot instrumentarium die inzicht geven in hoe de processen rondom uitgaven in het sociaal domein verlopen en de voorspelbaarheid van deze uitgaven vergroten. Dit is een verandertraject waar het niet alleen gaat om het opleveren van producten of werkwijzen. Juist de weg naar de ontwikkeling van producten of werkwijzen is van belang voor de totstandkoming van draagvlak voor het product bij de professionals die er gebruik van gaan maken.
- *Samenwerking en uitwisseling met Ouder-Amstel en Uithoorn*
Waar mogelijk zijn wij gezamenlijk opgetrokken met het programma Datagedreven Sturing Sociaal Domein van de gemeenten Ouder-Amstel en Uithoorn. Behaalde resultaten uit de programma's zijn met elkaar gedeeld en daar waar mogelijk zijn de resultaten over en weer beschikbaar gesteld.
Grip op Sociaal Domein is het eerste vraagstuk binnen de gemeente Diemen dat door middel van een programmatische aanpak is geleid. Het programma is een aanzet geweest voor het brede programma van Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Duo+ op het gebied van datagedreven sturing in 2023.
- *Aandacht en bewustzijn voor datagedreven werken*
Het programma heeft het mogelijk gemaakt dat er binnen de organisatie meer aandacht is voor inzicht in en grip op de uitgaven in het sociaal domein. Daarnaast heeft het datagedreven werken een stimulans gekregen binnen de organisatie. Door het programma zijn medewerkers aangespoord om het gesprek over data aan te gaan en na te denken over efficiënt omgaan met data. Er is meer bewustzijn over het belang van datakwaliteit en op welke wijze data kan helpen bij het aanpakken van vraagstukken.

Borging

De opbrengsten vanuit de programmalijnen worden op verschillende manieren geborgd. Voor een deel wordt dit gedaan binnen het programma Datagedreven Sturing van de Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Duo+. Zo krijgt de programmalijn 'Grip door data' een plek en krijgt de coördinator leren en ontdekken een actieve rol in het programma. Ook het onderdeel profiel jeugdhulpgebruik (programmalijn 'Kostenbewust handelen vergroten') vindt vervolg binnen het programma.

De borging van resultaten van de programmalijn 'Strategisch sturen op maatschappelijke opgaven' worden daarentegen belegd binnen gemeente Diemen. Deze resultaten zijn kwalitatief van aard en dus minder gericht op data, waardoor ze minder passen binnen het programma 'Datagedreven sturing'.

Programma Datagedreven Sturing

Het doel uit het jaarplan programma Datagedreven Sturing is om in 2023 de volgende stap te zetten in de ambitie van de gemeenten om hun informatiepositie te verbeteren en versterken zodat beleidskeuzes en sturingsbeslissingen (maatregelen en interventies) tot stand komen door een wisselwerking tussen data-inzichten en duiding door professionals. Dit moet bijdragen aan een hoogwaardige en kwalitatieve advisering aan het bestuur.

Deelname aan dit programma heeft een grote meerwaarde voor Diemen om te kunnen sturen met data. Het kan ons inzicht geven en ons helpen om capaciteit effectiever en efficiënter in te zetten. De aanpak vanuit het sociaal domein op het gebied van Datagedreven Sturing breiden we uit naar andere onderdelen van de organisatie.

Het jaarplan heeft de ambitie om:

1. de *resultaten van 2022* uit het Programma Datagedreven Sturing Sociaal Domein van de gemeenten Ouder-Amstel en Uithoorn en de uitvoeringsorganisatie Duo+ en uit het programma Grip op Sociaal Domein van de gemeente Diemen te *borgen en door te ontwikkelen* in de staande organisatie;
2. een *verzamelplaats voor (open) data in te richten*. Een plek waar de data up-to-date wordt gehouden en omgezet in toegankelijke en bruikbare informatie(producten) voor collega's, inwoners en andere belanghebbenden (Datateam);
3. de *datageletterdheid van medewerkers* (verder) te *ontwikkelen*, zodat zij afhankelijk van hun functie data kunnen lezen, kunnen werken met data, data kunnen analyseren en kunnen communiceren over data;
4. *beleidsvorming* van nieuw of bijgesteld beleid *projectmatig en datagedreven* op te pakken;
5. *bestuursadvisering* over actuele (maatschappelijke) vraagstukken *te onderbouwen met data*, zodat het bestuur het goede (politieke) gesprek kan voeren over mogelijke keuzes en de gevolgen van deze keuzes en beslissingen kan nemen ten gunste van haar inwoners.

Om dit te realiseren is er een plan van aanpak voor 2023 opgesteld, bestaande uit drie onderdelen:

1. Verankeren (borgen en werken aan randvoorwaarden)
2. Experimenteren (projecten)
3. Inspireren (ontwikkelen van datageletterdheid)

Het zwaartepunt van het programma ligt in 2023 bij verankeren. Onder verankeren verstaan we overkoepelende (ondersteunende) activiteiten om de resultaten uit 2022 van de programma's Grip op Sociaal Domein en Datagedreven Sturing Sociaal Domein te borgen en om stappen te zetten in de randvoorwaarden die samenhangen met datagedreven werken. Daarnaast zetten we in op het verdiepen van datagedreven werken in het sociaal domein en het verbreden naar andere domeinen (bijv. dienstverlening en ondermijning).

Finaniceel

Voor het programma Grip op Sociaal Domein is in totaal een budget van € 452.000 beschikbaar gesteld. Doordat het programma later startte eindigt het programma ook later. Dit zal medio 2023 zijn. In 2023 is nog een budget van € 128.000 beschikbaar.

Gelijktijdig met het programma Grip op Sociaal Domein zijn de gemeenten Ouder-Amstel en Uithoorn gestart met het programma Datagedreven Sturing Sociaal Domein. Vanaf 2023 sluit Diemen ook aan bij dit programma met als doel een extra impuls te geven aan de beheersing en prognoses van de kosten binnen het sociaal domein. Voor de deelname aan het programma Datagedreven sturing is in 2023 € 170.000 nodig. € 70.000 kan gedekt worden uit het restant programma Grip op sociaal domein. De aanvraag voor het restantbudget (€ 100.000) is in de 1^e kwartaalbrief 2023 opgenomen. Voor de financiering van het structurele deel van het programma Datagedreven Sturing volgt een voorstel in de Kadernota 2024.

Ter inzage in iBabs

Ja

- EINDE -